

●
Afgørelser – Reg. nr.: 07752.00

Fredningen vedrører: Rævebakkerne, Salep
Gøgeurt, Samsø

● **Domme**

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet

● **Fredningsnævnet**

23-05-1989

Kendelser

Deklarationer

●

FREDNINGSNÆVNET>

NATURFREDNINGSNÆVNET FOR
ÅRHUS AMTS SYDLIGE FREDNINGSKREDSK E N D E L S E

afsagt den 23. maj 1989

af Fredningsnævnet for Århus Amts sydlige fredningskreds

om

fredning af Rævebakkerne med omgivelser i

Samsø kommune.

Ad

1211/12-0005

070-52-1741-106
0(1)

I. Indledning.

Ved skrivelse af henholdsvis 21. maj og 30. maj 1986 har Fredningsstyrelsen (nu Skov- og Naturstyrelsen) og Danmarks Naturfredningsforening i medfør af naturfredningslovens § 13 nedlagt påstand om fredning af et areal på ca. 14 ha. beliggende ca. 3 km nordøst for Sælvig umiddelbart øst for amtsvejen Onsbjerg-Nordby på Samsø, Samsø kommune, Århus amt.

Om baggrunden for sagens rejsning anføres, at det pågældende område består dels af hævet havbund, såkaldt maritimt forland og dels af den gamle kystskrænt, Rævebakkerne. Disse to landskabselementer ligger på en særdeles smuk og illustrativ måde i skarp landskabelig kontrast til hinanden specielt i den centrale del af fredningsområdet.

Den gamle hævede havbund fremtræder i dag dels som strandoverdrev dels som et græsningsareal, som bærer præg af at have været omlagt eller at have været omlagt med rensningsafgrøder. Det karakteristiske for området er, at der forløbet et system af jorddiger dels på langs dels på tværs i området. Jorddigerernes oprindelse og funktion er endnu ikke klarlagt.

Strandoverdrevets forskellige saltpåvirkninger og kulturpåvirkninger herunder opdyrkning og etablering af de nævnte jorddiger samt engens topografiske forhold har bevirket, at der inden for fredningsområdet findes en righoldig botanisk variation alt efter jordbundsforholdenes karakter. Jorddigerne har således en flora, som er tørbundspræget, medens der neden for disse findes en engflora, som strækker sig fra det mere tørbundsprægede til det mere fugtigbundsprægede. På

grund af overdrevets kulkturpåvirkede karakter har en del af denne engflora et betydeligt indhold af kulturgræsser.

Den nordlige del af fredningsområdet er vokseplads for den smukke violette orkidé, Salep gøgeurt, som i maj måned på denne lokalitet blomstrer i flere hundrede eksemplarer. Salep gøgeurten er netop knyttet til strandoverdrev på tørbund med stort kalkindhold. Tidligere var denne orkidé ret almindelig i det sydøstlige Danmark. Inden for de sidste 30 år er arten gået stærkt tilbage, hvilket bl.a. hænger sammen med den rekreative udnyttelse af kystnære arealer og ændringer i landbrugsstrukturen. I øjeblikket er planten også i fortsat stærk tilbagegang i hele Nordvesteuropa, hvorfor planten har stort behov for beskyttelse. Denne orkidé betragtes i Danmark som sårbar og truet. Et tørbundsplantesamfund herunder bl.a. Salep gøgeurten, er karakteristisk ved ikke at være stationært. Det er således væsentligt, at man tilsikrer, at disse samfund og orkideen får mulighed for at flytte sig og brede sig inden for lokaliteten.

Med hensyn til det system af jorddiger, som findes inden for lokaliteten, er deres oprindelse, funktion og alder uklar. Det formodes, at der er tale om fortidsminder, som i alder kan ligge fra 150 år til 300 år, men de kan også være langt ældre. Forskellige teorier har været bragt frem vedrørende deres anvendelse: Højvandsdiger, forsvarsanlæg, rester af kvægfolde og rester af et saltindvindingsanlæg. På trods af at digerne ikke er systematisk undersøgt, må de tillægges en klar arkæologisk værdi, og det vil være

stærkt ønskeligt, såfremt der kunne finde en klarlægning sted af formål, alder m.v. af disse diger.

En del af arealet er omfattet af naturfredningslovens § 53.

Om formålet med fredningssagens rejsning hedder det, at man ønsker at beskytte systemet af jorddiger og deres omgivelser og kæde disse arkæologiske spor sammen med en landskabelig helhed. Endvidere ønsker man at bevare de væsentlige naturvidenskabelige interesser inden for området, specielt de botaniske, og at skabe de optimale livsbetingelser herfor.

Fredningens formål er tillige at tilsikre, at områdets struktur og skønhed ikke lider overlast, samt at offentlighedens adgang til området sker i overensstemmelse med ovennævnte formål.

I sagsrejsernes fredningsforslag henstilles, at der pålægges arealet bebyggelsesforbud, forbud mod etablering af andre konstruktioner og anlæg, vejanlæg, terrænreguleringer, camping, opdyrkning, anvendelse af kemiske bekæmpelsesmidler og på en del af arealet tillige forbud mod gødskning. Endvidere foreslås forbud mod oprettelse af pelsdyr- eller fjerkræfarme, fasanerier, drivhusgartnerier o.lign. samt forbud mod plukning af orkideer og opgravning af vilde planter. Endelig ønskes adgang for fredningsmyndighederne til at foretage en pleje af arealerne, hvis græsning opgives, og til at lade fortidsminderne undersøge og istandsætte.

Århus Amtskommune har anbefalet fredningen med den begrænsning, at området mellem jorddigerne og skræntarealet øst derfor (areal B) alene pålægges tilplantningsforbud af hensyn til den landskabelige

sammenhæng.

Det omhandlede areal udgør en del af ejendommen matr. nr. 1 a m.fl. Bisgaard Hovedgaard, Onsbjerg, der ejes af godsejer Anders Lassen.

II Fredningsnævnets behandling af sagen.

Bekendtgørelse om sagens rejsning for Fredningsnævnet har været bekendtgjort i Statstidende, Aarhus Stiftstidende og Samsø Posten. Samtidig har lodsejeren fået tilsendt en skriftlig fredningspåstand og er blevet gjort bekendt med bestemmelserne i naturfredningslovens § 16, stk. 1, og § 66 samt indbudt til møde i henhold til naturfredningslovens § 17. Dette møde, til hvilket også sagsrejsere og offentlige myndigheder var indkaldt, afholdtes den 6. november 1986. Herudover har Nævnet besigtiget arealet den 4. juni 1987 og den 12. januar 1989.

Lodsejeren har protesteret mod fredningen i det påståede omfang. Han har anført, at Salep gøgeurten kun findes på en lille del af arealet, og han ville være villig til at lade denne del af arealet på ca. 1 ha frede. I øvrigt retter hans indvendinger mod fredningsforslaget sig navnlig mod det foreslåede forbud mod arealets drift.

III Fredningsnævnets beslutninger.

Der er i Fredningsnævnet enighed om, at det pågældende område indeholder sådanne væsentlige botaniske, arkæologiske og landskabsæstetiske interesser, at der bør foretages en fredning af arealet, således at man herigennem kan sikre de vigtigste

naturvidenskabelige interesser i området og samtidig beskytte de arkæologiske interesser på arealet. Fredningsnævnet har ikke ment at kunne imødekomme fredningspåstanden for så vidt angår forslaget om offentlighedens adgang til arealerne samt pålægning af dyrkningsforbud på areal B.

Idet der med hensyn til fredningens geografiske afgrænsning henvises til medfølgende fredningskort, fastlægger fredningsnævnet følgende fredningsbestemmelser for det fredede område:

1. Formål.

Fredningen har til formål dels at beskytte jorddigerne og deres umiddelbare omgivelser herunder de levn og spor, der ved arkæologisk og naturvidenskabelig undersøgelse antagelig vil kunne bidrage til en forståelse af digernes art og deres alder dels at sammenknytte digerne med det landskab, hvori de befinder sig, dels at bevare de væsentlige naturvidenskabelige interesser inden for området, specielt de botaniske, og skabe de optimale livsbetingelser herfor.

2. Bebyggelse.

Der må ikke opføres bebyggelse, herunder skure, boder og andre lignende indretninger. Det skal dog være tilladt med Fredningsnævnets tilladelse at opsætte læskure til græssende dyr.

3. Andre konstruktioner og anlæg end bygninger.

Der må ikke etableres faste konstruktioner og

anlæg, såsom vindmøller, master og tårne eller etableres campingpladser, skydebaner, motorbaner, oplags- eller lossepladser m.v..

Der må ikke anbringes campingvogne o.l., og teltslagning må ikke finde sted.

Der må ikke anlægges nye veje, og regulering af eksisterende veje må ikke ske.

4. Terrænændringer.

Der må ikke foretages gravning eller terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden eller foretages opfyldning, planering eller afgravning.

5. Arealernes drift.

Det på kortbilaget viste areal A må ikke dyrkes, men skal henligge som vedvarende græsareal. Græsning må kun ske, således at digerne ikke ødelægges, og således at de botaniske interesser i området ikke lider overlast. Amsrådet kan efter forhandling med lodsejeren fastsætte begrænsninger for græsningen, såfremt dette er nødvendigt af hensyn til formålet med fredningen. Der kan i denne forbindelse foretages hegning af dele af området. Arealet må ikke pløjes, omlægges eller underkastes anden form for jordbehandling. Det på kortbilaget viste areal B må ikke tilplantes. En del af arealet er omfattet af fortidsmindebeskyttelseszone.

Såfremt planten Salep gøgeurt måtte brede sig ind i areal B, kan Fredningsnævnet forbyde omlæg af det areal, hvor planten vokser. Det bevarede øst-vest-gående - dige inden for areal B må ikke overpløjes, og i

forbindelse med omlæg skal der holdes en mindsteafstand på én meter til digets fod.

a.

Der må ikke oprettes pelsdyr- eller fjerkræfarme, fasanerier, drivhusgartnerier o.l..

b.

Kemiske bekæmpelsesmidler og gødskning må ikke finde sted på areal A.

c.

Plukning af orkideer og opgravning af vilde planter er ikke tilladt.

d.

Forurening af naturen ved henkastning eller anbringelse af affald må ikke finde sted.

6. Pleje.

a.

Såfremt græsning eller slæt opgives på arealerne, har amtsrådet ret til at pleje disse.

b.

Skov- og Naturstyrelsen kan lade fortidsminderne undersøge og istandsætte og foranledige opsætning af en vejledende tavle, placeret så den virker mindst muligt skæmmende.

c.

Skov- og Naturstyrelsen kan endvidere rekonstruere det mellem 1954 og 1978 sløjfede øst-vest-gående dige. Såfremt dette sker, må det ikke påny sløjfes eller overpløjes, og den eventuelle periodiske pløjning skal holdes i en afstand af mindst 1 m fra digets fod. Ligeledes kan eventuelle andre sikkert

konstaterede sløjfede digepartier rekonstrueres.

7. Undtagelser.

a.

Fredningen er ikke til hinder for de arkæologiske undersøgelser, der foretages efter tilladelse fra Fredningsstyrelsen.

b.

Fredningen er ikke til hinder for en fremtidig udvidelse, regulering og afvanding af landevejen inden for de tinglyste byggelinier efter tilladelse fra Fredningsnævnet.

c.

Dispensation fra bestemmelserne i §§ 2-6 kan meddeles efter reglerne i naturfredningslovens § 34, hvis det ansøgte ikke vil komme i strid med fredningens formål.

d.

I særlige tilfælde, f.eks. i forbindelse med opvækst af bjørneklo, kan kemisk bekæmpelse tillades af Fredningsnævnet.

IV Konklusion.

Fredningen omfatter herefter en del af matr. nr. 1 a m.fl. Bisgaard Hovedgaard, Onsbjerg, og kendelsen tinglyses på den fredede ejendom med prioritet forud for al pantegæld.

Denne afgørelse kan jfr. naturfredningslovens § 26 inden for 4 uger påklages til Overfredningsnævnet, Slotsmarken 15, 2970 Hørsholm, af

ejeren og brugere af den fredede ejendom, samt

offentlige myndigheder, foreninger, enkeltpersoner eller andre, der under sagen har givet møde for Fredningsnævnet eller har fremsat ønske om at blive underrettet om sagens afgørelse.

Viggo Thing Jørgen Jensen Jørgen Øster Kristensen

Udskriftens rigtighed bekræftes.

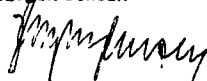
Efter naturfredningsloven kan Fredningsnævnets afgørelser indbringes for Overfredningsnævnet (adr. Slotsmarken 15, 2070 Hørsholm) af bl.a. ansøgeren, amtsrådet, kommunalbestyrelsen og anerkendte foreninger og institutioner.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den klageberettigede.

En tilladelse eller dispensation må ikke udnyttes før klagefristens udløb. Er klage indgivet, må tilladelsen eller dispensationen ikke udnyttes, medmindre den opretholdes af Overfredningsnævnet. Tilladelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 5 år fra dens meddelelse.

Fredningsnævnet for Århus amts sydlige fredningskreds, den **15 JUNI 1989**

Jørgen Jensen

Udskrift sendt til:

Ansøger

Kommune

Århus Amt

Danmarks Naturfredningsforening

Skov- og Naturstyrelsen

Signaturforklaring:

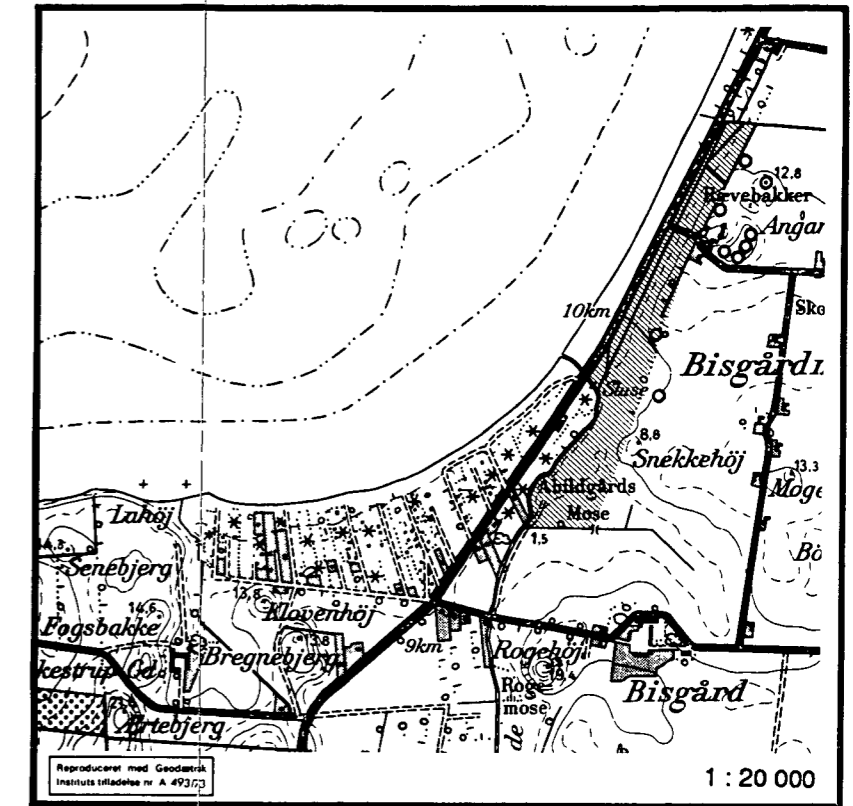
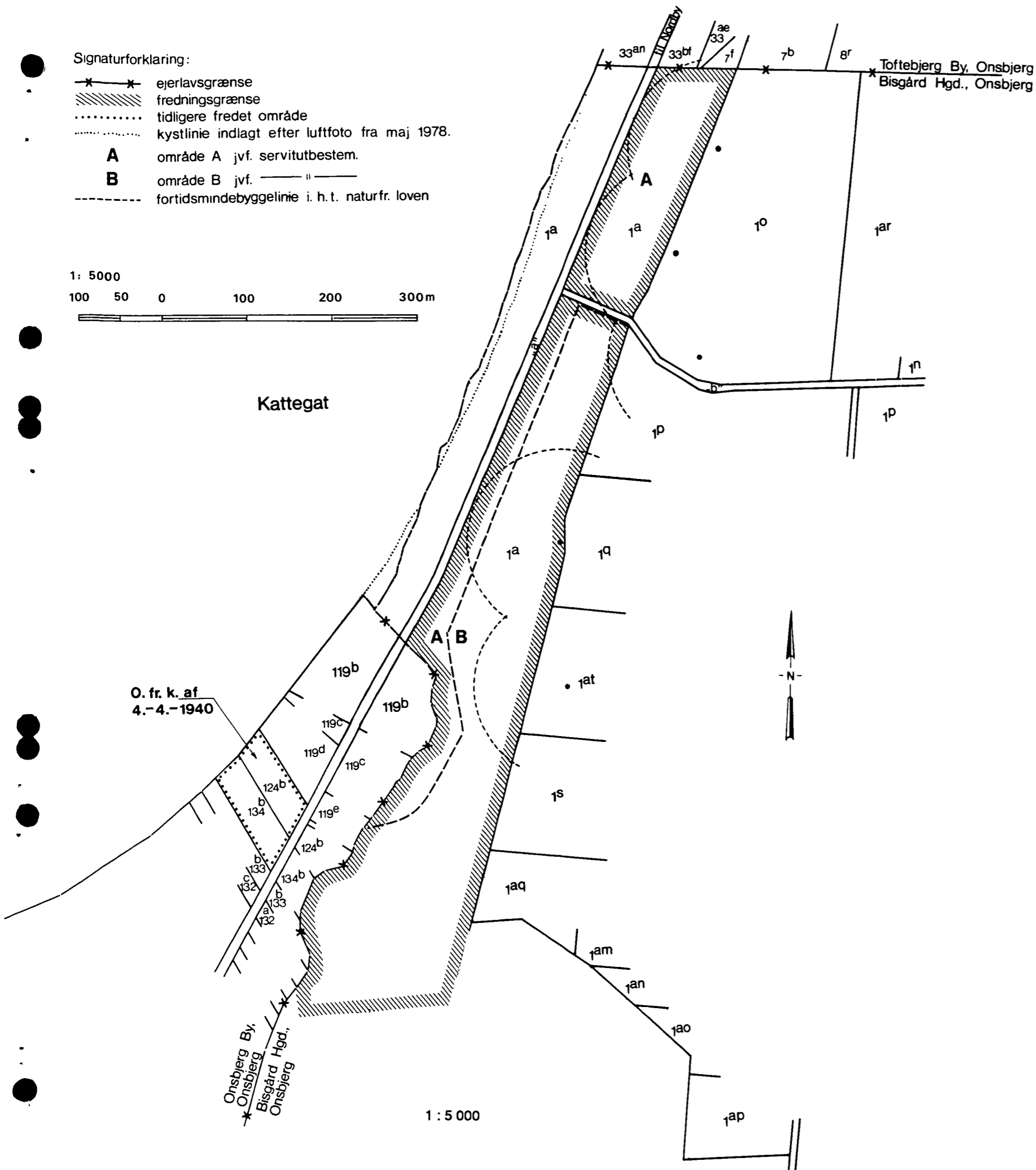
- ✕ — ✕ ejerlavsgrense
- ▨ fredningsgrense
- ⋯ tidligere fredet område
- ⋯ kystlinie indlagt efter luftfoto fra maj 1978.
- A** område A jvf. servitutbestem.
- B** område B jvf. " "
- fortidsmindebyggelinie i. h. t. naturfr. loven

1: 5000
100 50 0 100 200 300 m

Kattegat

O. fr. k. af
4.-4.-1940

1: 5000

Kortbilag til fredningskendelse af 23. maj 1989 afsagt af Fredningsnævnet for Århus amt's sydlige fredningskreds.

Fredning af RÆVEBAKKERNE med omgivelser nordøst for Sælvig Samsø kommune - Århus amt

Del af Bisgård Hgd., Onsbjerg

Udfærdiget på grundlag af matrikelkort a'jourført nov. 1982 og G.I.'s 4 cm kort nr. 1314 II SV.

Udarbejdet af Danmarks Naturfredningsforening i samarbejde med Fredningsstyrelsen (nu Skov- og Naturstyrelsen) nov. 1984. A'jourført af Århus amtskommune maj 1989

NATURFREDNINGSNÆVNET FOR
ÅRHUS AMTS SYDLIGE FREDNINGSKREDS

ERSTATNINGSKENDELSE

til

kendelse af 23. maj 1989

om fredning af Rævebakkerne

med omgivelser i Samsø kommune.

Ø-70-58-1-741-1-06
Ø(5)

Under denne ved kendelse af 15. juni 1989 afgjorte sag om fredning af Rævedakkerne med omgivelser i Samsø kommune har lodsejeren, godsejer Anders Lassen, fremsat erstatningskrav i skrivelse af 9. november 1988 under den forudsætning, at areal A og B pålægges dyrkningsforbud, og areal B tillige pålægges tilplantningsforbud.

I skrivelsen anføres blandt andet:

"Areal ialt ca. 14 ha, heraf dyrket 8 ha.

Det er forudsat det ikke dyrkede areal, ikke indtjeningsmæssigt forringes af fredningen.

Gns. dækningsbidrag 2 for Brattingsborg Gods fra 1984 - 1987 = 5.604,00 kr./ha/år. Da jorden omkring

Rævedakkerne hører til de noget lettere, anslåes det, at en reduktion af gns. dækningsbidrag 2 med en trediedel, vil være relevant.

Dækningsbidrag 2 vil således blive 3.736,00 kr/ha/år.

Det af fredningen fjernede dækningsbidrag 2 bliver således ialt 3.736,00 kr. x 8 ha = kr. 29.888,00 kr/år.

For årene 1987 og 1988 mangler der således dækningsbidrag + påløbende renter.

Herudover forekommer det rimeligt, at erstatte for de dækningsbidrag, der i al fremtid vil mangle.

En periode på 10 år ialt forekommer rimeligt.

(1987/88 + yderligere 8 år)

Beregning:

1987	kr. 29.888,00	+	
	2 års rente á 12% =		kr. 37.491,51
1988	kr. 29.888,00	+	
	1 års rente á 12% =		kr. 33.474,56
1989-1997	kr. 29.888,00 x 8 år =		kr. 239.104,00

Ialt

kr. 310.070,00

Fredningsnævnet lægger ved erstatningsfastsættelsen til grund, at areal A udgør 4,9 ha, og areal B udgør 9,3 ha. Areal A er udyrket og for hovedpartens vedkommende beliggende inden for fortidsmindebeskyttelseszone. Areal B er periodevis dyrket og for 2,6 ha's vedkommende beliggende inden for fortidsmindebeskyttelseszone.

Fredningsnævnet fastsætter herefter følgende erstatning

Areal A

Grundtakst	4,9 ha á 500 kr.	= kr.	2.450,00
Græsbinding	4,9 ha á 800 kr.	= kr.	3.920,00

Areal B

Grundtakst	9,3 ha á 1000 kr.	= kr.	9.300,00
Tilplantningsforbud 6,7 ha á 1000 kr.		= kr.	6.700,00

Ulempeerstatning for dyrkningsforbud
i 3 år (1987 - 89), skønsmæssigt
fastsat til

kr. 75.000,00

kr. 97.370,00

Erstatningen forrentes efter naturfredningslovens § 19, stk. 4, som nedenfor bestemt.

Konklusion:

I erstatning udbetales til godsejer Anders Lassen 97.370,00 kr. med en årlig rente, der er 1% højere end den af Danmarks Nationalbank til enhver tid fastsatte diskonto, fra kendelsens dato.

Erstatningen betales af Statskassen med 75% og af Århus Amtskommune med 25%.

Denne afgørelse kan, jfr. naturfredningslovens § 26 inden for 4 uger påklages til Overfredningsnævnet,

Slotsmarken 15, 2970 Hørsholm, af:

Ejeren af den fredede ejendom,
Miljøministeriet og
Århus Amtsråd.

Viggo Thing Jørgen Jensen Jørgen Øster Kristensen

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Efter naturfredningsloven kan Fredningsnævnets afgørelser indbringes for Overfredningsnævnet (adr. Slotsmarken 15, 2970 Hørsholm) af bl.a. ansøgeren, amtsrådet, kommunalbestyrelsen og anerkendte foreninger og institutioner.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den klageberettigede.

En tilladelse eller dispensation må ikke udnyttes før klagefristens udløb. Er klage indgivet, må tilladelsen eller dispensationen ikke udnyttes, medmindre den opretholdes af Overfredningsnævnet. Tilladelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 5 år fra dens meddelelse.

Fredningsnævnet for Århus amts sydlige fredningskreds, den **15 JUNI 1989**

Jørgen Jensen

Udskrift sendt til:

Ansøger

Kommune

Århus Amt

Danmarks Naturfredningsforening

Skov- og Naturstyrelsen